

Tito

Tinuturuan ng Tito ang isang kinatawan sa Creta na magtalaga ng mga matatanda bilang mga pinuno ng iglesia, salungatin ang mapanirang turo, at maglinang ng mga komunidad na kilala sa wastong turo at mabubuting gawa.

Rekonstruksiyong interpretatibo. Muling binuo ang pagtitipon at tagpuang pulo. Hindi nagdaragdag ang eksena ng lungsod ng pagsulat o nagpapakita ng mungkahing ruta pagkatapos ng Mga Gawa.

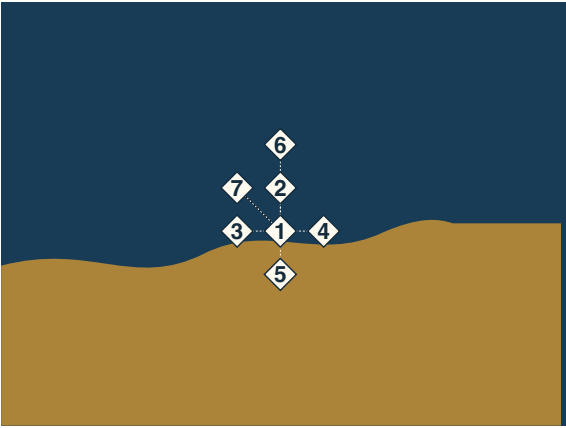
Petsa · Antas ng katiyakan: Hinuha
humigit-kumulang AD 62–64

Ang Nicopolis ay nasa Epiro, hindi Macedonia; ang Tito 3:12 ay nagbabanggit ng planong magpalipas ng taglamig, hindi napatunayang lugar ng pagkakasulat, at itinatakda ng buod ni Brown na tumatanggap sa tuwirang pag-akda ni Pablo ang liham sa AD 65.

Lugar · Antas ng katiyakan: Hinuha
Iniuugnay ng tradisyonal na rekonstruksiyon pagkatapos ng Mga Gawa ang liham sa Creta at sa planong magpalipas ng taglamig sa Nicopolis bandang AD 62–64; hindi tiyak ang sariling kinaroroonan ni Pablo. Nasa Epiro ang Nicopolis, hindi Macedonia, at ang Tito 3:12 ay tumutukoy sa plano sa taglamig, hindi sa napatunayang lugar ng pagsulat.
Ang Nicopolis ay nasa Epiro, hindi Macedonia; ang Tito 3:12 ay nagbabanggit ng planong magpalipas ng taglamig, hindi napatunayang lugar ng pagkakasulat, at itinatakda ng buod ni Brown na tumatanggap sa tuwirang pag-akda ni Pablo ang liham sa AD 65.

Bago at pagkatapos

- humigit-kumulang AD 60–62** Sinasabi ng Filemon na ipinadadala ni Pablo si Onesimo pabalik kay Filemon. Ipinahihiwatig ng magkakatulad na pangalan sa Colosas ang isang ugnayan, ngunit hindi nito napatunayan ang iisang pagpapadala, nakumpletong ruta, o lungsod ng pagkabilanggo.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 60–62** Inilalahad ng Efeso ang pakikipag-isa kay Cristo at pagkakaiba ng mga Judio at mga Hentil. Pinagtatalunan ang tuwirang pag-akda ni Pablo, destinasyon, at kalagayan ng pagkabilanggo.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 60–62** Ipinapakita ng Filipos na ang pagkabilanggo ay nagpasulong sa ebanghelyo at naglalaman ito ng himno kay Cristo. Pinagtatalunan ang lungsod ng bilangguan.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 62–64** Sa tradisyonal na pagbasa na tuwirang kay Pablo ang pag-akda sa 1 Timoteo at Tito, ipinahihiwatig ng mga tagpuan ng mga liham ang ministeryong pagkatapos ng Mga Gawa: si Timoteo sa Efeso, si Tito sa Creta, at isang planong taglamig sa Nicopolis. Hindi isinasalaysay ng Mga Gawa ang pagpapalaya o ang ruta ng paglalakbay, at hindi tinutukoy ang Nicopolis bilang lugar ng pagsulat.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 62–64** Inilalahad ng 1 Timoteo si Timoteo sa Efeso; pinagtatalunan ang tuwirang pag-akda ni Pablo at ang iminungkahing rutang pagkatapos ng Mga Gawa.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 62–64** Inilalahad ng Tito si Tito sa Creta upang magtalaga ng mga pinuno ng iglesia; pinagtatalunan ang tuwirang pag-akda ni Pablo at ang iminungkahing rutang pagkatapos ng Mga Gawa.
· Hinuha
- humigit-kumulang AD 64–67** Inilalahad ng 2 Timoteo ang isang tagapagsalitag nakabilanggo sa Roma, nakatanikala na parang kriminal. Pinagtatalunan ang tuwirang pag-akda ni Pablo at ang huling pagkabilanggo pagkatapos ng Mga Gawa.
· Hinuha

Bago at pagkatapos

Rekonstruksiyong interpretatibo. Muling binuo ang pagtitipon at tagpuang pulo. Hindi nagdaragdag ang eksena ng lungsod ng pagsulat o nagpapakita ng mungkahing ruta pagkatapos ng Mga Gawa.

1 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 60–62 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo	2 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 60–62 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo
3 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 60–62 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo	4 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 62–64 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo
5 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 62–64 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo	6 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 62–64 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo
7 Creta / Nicopolis
humigit-kumulang AD 64–67 · Hinuha
Rekonstruksiyong interpretatibo	

Ano ang itinatag ng teksto

May matibay na batayan

Tinuturuan ng Tito ang isang kinatawan sa Creta na magtalaga ng mga matatanda bilang mga pinuno ng iglesia, salungatin ang mapanirang turo, at maglinang ng mga komunidad na kilala sa wastong turo at mabubuting gawa.

Ang agarang tumanggap ay si Tito, na ang gawain ay may kinalaman sa mga iglesia sa Creta at sa lokal na pamumuno ng mga ito.

Pangunahing rekonstruksiyon

Iniuugnay ng tradisyonal na rekonstruksiyon pagkatapos ng Mga Gawa na ipinapakita rito ang liham sa Creta at sa planong magpalipas ng taglamig sa Nicopolis noong AD 62–64, habang hindi tiyak kung nasaan si Pablo.

Ang Nicopolis ay nasa Epiro, hindi Macedonia; ang Tito 3:12 ay nagbabanggit ng planong magpalipas ng taglamig, hindi napatunayang lugar ng pagkakasulat, at itinatakda ng buod ni Brown na tumatanggap sa tuwirang pag-akda ni Pablo ang liham sa AD 65.

Iba pang kapani-paniwalang pagbasa

Karamihan ng kritikal na pag-aaral ay bumabasa sa Tito bilang mas huling akda sa tradisyong kay Pablo, kadalasan dahil sa bokabularyo, kaayusan ng iglesia, at hirap ng rutang inilalarawan.

Sampung-minutong plano sa pagtuturo

- Tinuturuan ng Tito ang isang kinatawan sa Creta na magtalaga ng mga matatanda bilang mga pinuno ng iglesia, salungatin ang mapanirang turo, at maglinang ng mga komunidad na kilala sa wastong turo at mabubuting gawa.
- Sa tradisyon, kabilang ang Tito sa pastoral na tagpuan pagkatapos ng Mga Gawa, matapos ang mga liham mula sa bilangguan at bago ang huling rekonstruksiyon sa Roma na iniuugnay sa 2 Timoteo.
- Iniuugnay ng tradisyonal na rekonstruksiyon pagkatapos ng Mga Gawa na ipinapakita rito ang liham sa Creta at sa planong magpalipas ng taglamig sa Nicopolis noong AD 62–64, habang hindi tiyak kung nasaan si Pablo.
- Karamihan ng kritikal na pag-aaral ay bumabasa sa Tito bilang mas huling akda sa tradisyong kay Pablo, kadalasan dahil sa bokabularyo, kaayusan ng iglesia, at hirap ng rutang inilalarawan.

Mga pangunahing teksto

Mula Roma hanggang Filemon, Magandang Balita Biblia (MBBTAG, 2012). Scripture texts are from the Magandang Balita Biblia © 2012 Philippine Bible Society, used with permission. Para lamang sa mambabasa ang mga sipi; hindi saklaw ng CC BY 4.0 ng proyekto ang teksto ng edisyong ito.

Mga Gawa 7–28, Magandang Balita Biblia (MBBTAG, 2012). Scripture texts are from the Magandang Balita Biblia © 2012 Philippine Bible Society, used with permission. Para lamang sa mambabasa ang mga sipi; hindi saklaw ng CC BY 4.0 ng proyekto ang teksto ng edisyong ito.

Mga tanong para sa talakayan

Bakit isinulat ang liham na ito?
Ano ang may matibay na batayan, at saan nagkakaiba ang maingat na mga pagbasa?

Mga sanggunian

Raymond E. Brown, An Introduction to the New Testament (Doubleday, 1997). — Kabanata 29, “Liham pastoral: Tito”, “Pangkalahatang pagsusuri sa mensahe”
Sinusuri ng bahaging ito ang mga kaugnay na pananaw ng mga iskolar.
Jerome Murphy-O'Connor, Paul: A Critical Life (Oxford University Press, 1996). — Kabanata 1, “Balangkas ng kronolohiya,” “Ebidensiya mula sa mga liham ni Pablo” at “Ebidensiya mula sa Mga Gawa”
Inilalahad ng bahaging ito ang mga iskolar na usaping tumutulong sa maingat na pagsusuri sa konklusyong ipinapakita rito.
Mga sanggunian sa Kasulatan lamang ang kasama; hindi kasama ang protektadong teksto ng Kasulatan.